

микробиолог. – 1993 – №3. – С.96 – 97.

9. Махнев М.С., Махнев А.В. Медико-социальные аспекты адаптации военнослужащих // Воен.-мед. журнал. – 2006. – №9. – С.57 – 64.

10. Гембицкий С.Н., Климцевич Г.Н. Влияние неблагоприятных факторов военного труда на состояние здоровья военнослужащих // Воен.-мед. журн. – 1983. – №1. – С.20 – 22.

11. Передерий В.Г., Семенов А.М. Иммунный статус, принципы его оценки и коррекция иммунных нарушений // К., Здоровье – 1995. – №6 – С.44 – 65.

12. Гаркави Л.Х., Квакина Е.П., Уколова М.А. Адаптационные реакции и резистентность организма // Ростов-на-Дону, 1990, - 223 с.

Резюме. *Работа посвящена выявлению изменений некоторых иммунологических показателей у военнослужащих срочной службы в условиях комплексного воздействия на организм профессиональных рисков труда в специальных сооружениях фортификационного типа.*

Ключевые слова: *специальные сооружения фортификационного типа, военнослужащие, иммунологические показатели.*

Summary. *The work is devoted to the study of changes in certain immunological parameters of conscripts in terms of effects on the body of complex occupational risks of military work in special buildings such as fortifications.*

Keywords: *fortifications, conscripts, immunological parameters.*

УДК 616.441-006.6 036.2 - 02 (571.14)

ВПЛИВ ПРОГРАМ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НА ВІДНОВЛЕННЯ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ПЕРСОНАЛУ СПЕЦІАЛЬНИХ СПОРУД

М.І. Хижняк, С.М. Іващенко, Н.Д. Козак

Українська військово-медична академія

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Резюме. *Статтю присвячено аналізу результатів дослідження ефективності сучасних програм фізичної реабілітації, які призначені для відновлення функціонального стану та збереження ресурсу професійного здоров'я військових спеціалістів, що виконують роботу за функціональним призначенням в умовах спеціальних споруд Збройних Сил України.*

В ході проведення даного дослідження було встановлено, що застосування для військовослужбовців, які працюють в умовах спеціальних споруд, спеціальних програм фізичної реабілітації, спрямованих на відновлення їх функціонального стану та збереження ресурсу професійного здоров'я, сприяє підвищенню ефективності їх роботи за функціональним призначенням.

Застосування для учасників контрольної групи військових спеціалістів тих реабілітаційних програм, які ґрунтуються на принципах врахування індивідуальних особливостей організму військовослужбовців та специфіки умов їх професійної діяльності, забезпечувало отримання стійкого позитивного ефекту щодо підвищення працездатності військовослужбовців та поліпшення їх самопочуття.

Ключові слова: фізична реабілітація, спеціальні споруди, військові спеціалісти, професійне здоров'я.

Вступ. В процесі виконання військовослужбовцями Збройних Сил України функціональних обов'язків в умовах спеціальних фортифікаційних споруд на їх організм діє значна кількість специфічних факторів, внаслідок чого відбувається поступова амортизація ресурсу професійного здоров'я цих військовослужбовців.

В наш час вимоги до якості і надійності роботи військових спеціалістів, що несуть бойові чергування у спеціальних спорудах, суттєво зросли, а тому питання щодо застосування заходів, спрямованих на відновлення їх працездатності набуває виключної актуальності.

Результати аналізу вітчизняної і закордонної наукової літератури свідчать про те, що значну кількість наукових робіт було присвячено дослідженню здоров'я військовослужбовців [2, 9] та визначенню факторів, які суттєво впливають на нього [5, 10].

Цікаві результати були отримані при дослідженні питань моделювання сучасних систем медичного забезпечення визначених територіальних одиниць [3, 8] та вдосконалення вимог до організаційної діяльності посадових осіб військово-медичної служби [7, 4].

Велика увага приділялася питанням вивчення факторів, які впливають на загальний рівень захворюваності населення [1] та етіологічних факторів специфічних захворювань військовослужбовців [6].

Але, на жаль, до цього часу залишається ще не достатньо вивченим питання щодо ролі програм фізичної реабілітації у процесі відновлення працездатності військових спеціалістів, які працюють за призначенням в особливих умовах, зокрема в умовах спеціальних фортифікаційних споруд. Дослідженню цього питання була присвячена робота, результати якої представлені в статті.

Мета роботи – дослідження впливу сучасних програм фізичної реабілітації на відновлення працездатності військовослужбовців, які виконують завдання за професійним призначенням в умовах спеціальних фортифікаційних споруд Збройних Сил України.

Матеріал і методи дослідження. В процесі виконання дослідження були застосовані такі наукові методи: метод оцінки ефективності виконання завдань за функціональним призначенням серед військових спеціалістів, метод

визначення інтенсивності і напруженості праці військовослужбовців, метод дослідження рухової активності персоналу спеціальних споруд, анкетування та інтерв'ю, метод статистичної обробки результатів дослідження.

Дослідження проводилось протягом періоду з жовтня 2014 року до квітня 2016 року. До нього були залучені 86 військовослужбовців Збройних Сил України, які проходили службу за контрактом у військових частинах Київського гарнізону та виконували завдання за призначенням в умовах спеціальних фортифікаційних споруд.

Результати дослідження та їх обговорення. На першому етапі дослідження здійснювали вивчення працездатності військовослужбовців, що несуть бойові чергування в умовах спеціальних споруд частин зв'язку Збройних Сил України.

Отримані результати показали, що показники, якими характеризується працездатність військовослужбовців, поступово знижуються. В окремих випадках вони знижуються настільки, що рівень якості виконання складних завдань за функціональним призначенням стає таким, яке не повністю відповідає сучасним вимогам.

В процесі відпочинку, який передбачується регламентом діяльності персоналу спеціальних споруд, певною мірою відбувається відновлення спроможності військовослужбовців до продовження ефективної роботи в особливих умовах. Але в більшості випадків ступінь відновлення такої спроможності у військовослужбовців виявляється неповним і протягом років показники їх працездатності поступово знижуються.

З метою підвищення якості відпочинку військовослужбовців, що працюють в умовах спеціальних споруд, в період між бойовими чергуваннями було застосовано спеціальну програму фізичної реабілітації. Ця програма включала в себе комплекс фізичних вправ, спрямованих на підвищення рівня рухової активності військовослужбовців та поліпшення їх адаптації до діяльності в умовах гіподинамії.

Крім того, одним з елементів комплексної програми фізичної реабілітації було дотримання певного режиму харчування та застосування засобів вітамінізації та підтримки імунних систем організму.

В ході проведення дослідження військовослужбовців, відібраних для участі в експерименті (всього 86 осіб), розділили на дві практично рівнозначні групи (по 43 особи в кожній з них).

Відпочинок та відновлення стану військовослужбовців, яких було зараховано до складу першої групи, організували за звичайною схемою протягом періоду між їх чергуваннями в умовах спеціальних споруд.

Для учасників другої групи військовослужбовців в процесі їх відпочинку в періодах між бойовими чергуваннями у спеціальних спорудах застосовували спеціальну програму фізичної реабілітації.

Наприкінці періоду спостереження було здійснено порівняння рівня працездатності у обох групах військовослужбовців з метою визначення впливу на нього застосованої для військовослужбовців другої експериментальної групи програми фізичної реабілітації.

Рівень відновлення функціональної спроможності військовослужбовців визначали за показниками якості та ефективності виконання ними спеціальних тестових завдань. Враховуючи те, що всі відібрані для участі у дослідженні військовослужбовці були спеціалістами військового зв'язку, показником ефективності їх роботи вважали кількість спеціальних термінів, які вони встигали обробити за одну хвилину, а показником якості роботи вважали кількість помилок, допущених в ході виконання завдань.

В процесі виконанні даного дослідження основними показниками функціональної спроможності спеціалістів військового зв'язку, які працювали в умовах спеціальних споруд, вважали показник ефективності роботи за кількістю одиниць інформації, оброблених за одну хвилину, а показником якості роботи кількість допущених помилок в перерахунку на сто одиниць інформації.

Результати, представлені на даній таблиці, свідчать про те, що у військовослужбовців другої експериментальної групи, для яких було застосовано спеціальну програму фізичної реабілітації, показники, що характеризують рівень відновлення працездатності, виявилися кращими, ніж у військовослужбовців першої експериментальної групи, відпочинок та відновлення стану яких здійснювалось за звичайною методикою.

Крім того, характер отриманих даних підтверджує думку про доцільність застосування програм фізичної реабілітації військових спеціалістів, що працюють в умовах спеціальних споруд Збройних Сил України, з метою збереження ресурсу їх професійного здоров'я.

Висновки

Результати даної роботи є підставою для наступних висновків:

Специфічні умови професійної діяльності, пов'язані з необхідністю тривалого перебування в умовах спеціальних фортифікаційних споруд, негативно впливають на рівень працездатності військовослужбовців.

Відновлення працездатності особового складу спеціальних споруд за рахунок оптимізації режиму рухової активності військовослужбовців та застосування засобів фізичної реабілітації є важливою умовою підтримки високого рівня боєздатності Збройних Сил України.

Оптимальним способом вирішення проблеми відновлення належного рівня працездатності військовослужбовців, які працюють в умовах спеціальних споруд, є застосування для них сучасних програм фізичної реабілітації.

Література

1. Беляева Е.Н., Подунова Л.Г. Здоровье населения и среда проживания. – М., 1996. – 125 с.
2. Волик О.М. Стан здоров'я військовослужбовців Збройних Сил України кадрового складу за даними медичних обстежень / Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. 6 2002. 6 №2. 6 С. 20 – 22.
3. Вороненко Ю.В. Кваліфікаційні вимоги та професійна модель сучасного керівника військово-медичної служби / Ю.В. Вороненко, В.П. Мегедь // Український медичний часопис. 6 2009. 6 №1. 6 С. 56 – 60.
4. Гойда Н.Г. Особливість захворюваності різних статевовікових груп населення / Н.Г. Гойда, А.П. Картиш, Т.К. Грузєва // Стан здоров'я населення України та діяльність медичної галузі. 6 Київ, 2002. 6 С. 38 – 86.
5. Гончарук Е.И., Вороненко Ю.В., Марценюк Н.И. Изучение влияния факторов окружающей среды на здоровье населения. – К., 1989. – 203 с.
6. Мельничин М.Я. Військова служба як етіопатогенетичний фактор захворюваності військовослужбовців / М.Я. Мельничин // Вісник Вінницького національного медичного університету. 6 Вінниця, 2009. 6 №13. 6 С. 175 – 180.
7. Одринський В.А. Оцінка процесу реформування первинної медико-санітарної допомоги окремого району / В.А. Одринський // Сімейна медицина. 6 2010. 6 №1. 6 С. 53 – 57.
8. Організація медичного контролю за життєдіяльністю військ під час проведення мобілізації / О.М. Власенко // Проблеми військової охорони здоров'я. Збірник наукових праць Української військово-медичної академії. УВМА. – К.: УВМА, 2014. – Вип. № 41. – С. 86 – 92.
9. Формування соціально-політичної поведінки великих груп населення. Монографія / В.В. Кальниш. – Хмельницький, 2009. – 234 с.
10. Hayes B.P. International Medical Training Opportunities at the United States Air Force School 36 of Aerospace Medicine / B.P. Hayes, C.R. Kleinsmith and R.N. Richardson // RTO-MP-109 (HFM-100) Symposium which was scheduled to be held in Antalya, Turkey, 2003. 6 128 p.

Резюме. *Стаття посвящена аналізу результатів дослідження ефективності сучасних програм фізичної реабілітації, призначених для відновлення функціонального стану та збереження ресурса професійного здоров'я військових спеціалістів, виконуючих роботу в відповідності з функціональним призначенням в умовах спеціальних споруджень Вооружённых Сил України.*

В ході проведення даного дослідження було встановлено, що застосування для військовослужбовців, працюючих в умовах спеціальних споруджень, спеціальних програм фізичної реабілітації, направлених на відновлення їх функціонального стану та збереження ресурсу професійного здоров'я,

способствует повышению эффективности их работы по функциональному предназначению.

Применение для участников контрольной группы военных специалистов тех реабилитационных программ, которые основаны на принципах учёта индивидуальных особенностей организма военнослужащих и специфики условий их профессиональной деятельности, обеспечивало получение стойкого положительного эффекта относительно повышение работоспособности военнослужащих и улучшения их самочувствия.

Ключевые слова: физическая реабилитация, специальные сооружения, военные специалисты, профессиональное здоровье.

Summary. *This article analyzes the results of studies of the effectiveness of modern physical rehabilitation program intended to restore the functional state of conservation of the resource and occupational health of military specialists who perform work in accordance with the functional purpose in the conditions of the special facilities of the Armed Forces of Ukraine.*

In the course of this study, it was found that the use of the armed forces, operating under the special facilities, special physical rehabilitation programs to restore their functional status and conservation of resources, occupational health, enhances the effectiveness of their work on functional purpose.

The application for a control group of military specialists of the rehabilitation programs that are based on the principles of accounting individual characteristics of the military and the specific conditions of their professional activities, provided the receipt of proof of the positive effect of increased efficiency with respect to military personnel and improve their health.

Keywords: *physical rehabilitation, special facilities, military specialists, occupational health.*

УДК 612.825.8+613.685

ВАРИАБЕЛЬНОСТЬ СЕРДЕЧНОГО РИТМА ПРИ ИНТЕНСИВНОЙ ИНФОРМАЦИОННОЙ НАГРУЗКЕ У ЛЮДЕЙ, НАХОДЯЩИХСЯ В РАЗЛИЧНЫХ ПСИХИЧЕСКИХ СОСТОЯНИЯХ

В.В. Кальниш, М.Н. Дорошенко, Т.А. Какаджанов

Украинская военно-медицинская академия

Резюме. *Охарактеризованы показатели ритмограммы подгруппы лиц с «умеренным» и «высоким» психическим напряжением, пребывающих в комфортных и стрессовых условиях деятельности. Показано, что у лиц с «высоким» психическим напряжением и находившихся в условиях «экзаменационного» стресса, является более высоким уровень активации, психического напряжения и преобладание симпатической активности в регуляции сердечной деятельности, чем при «умеренном» психическом напряжении. В группе обследованных лиц, находившихся в условиях стресса, наблюдается более выраженная мобилизация функций сердечно-сосудистой системы, чем в группе обследованных лиц в комфортных условиях деятельности. Предполагается, что такой эффект связан: во-первых, с более высоким уровнем фонового напряжения сердечно-сосудистой системы (до*